

szakfelügyelet alatt álló erdőkben ily akadály nem igen lesz. A kincstári erdők mindig jó példával jártak és járnak elől.

Ne hagyjuk ezeket a feladatokat továbbra is megoldatlanul. Tartsuk az erdőt továbbra is szigorú állami felügyelet alatt, de úgy, hogy ez a felügyelet ne csak a megvédésre, hanem a sürgős orvoslásra, az erdőgazdasági munka megindítására, vezetésére és ha kell, a szigorú büntetésre is kiterjedjen. A kellő védelmet az erdőtörvény biztosítja, csak a közigazgatás és kir. bíróságok alkalmazzák azt oly szellemben, mint amilyenben alkotóik készítették. A jobb magyar jövő érdekében vegyék el az erdőt attól a birtokostól, aki nem tud azzal úgy gazdálkodni, amint azt a nagy magyar közösségi érdek megkívánja. A mostanság sokat hangoztatott „zöld arany” megvédése ép oly államérdek, mint a másszínű aranyoké. A jövő boldog, nagy Magyarorszáგában az erdőnek nagy szerepe lesz. Készítsük elő úgy, hogy ezt a szerepet a legjobban tölthesse be.

*

Verdorbene Wälder. Von K. Huszár.

Zufolge unrichtiger Wirtschaftsführung ist die Holzartenzusammensetzung vieler Bestände ungünstig geworden und dadurch ihr Wert erheblich gesunken. Zur Befriedigung der ausserordentlichen Kriegsansprüche müssten zuerst diese herangezogen werden um an ihrer Stelle leistungsfähigere zu ziehen. Die Ausführung der Umwandlung wird an einem Beispiel erläutert.

*

Forêts ruinées, Par Ch. Huszár.

Exemple de transformation du peuplement.

*

Ruined Woods. By K. Huszár.

An example of tranformation of stands.

A szervezésről.

Irtá: Szederjei Ákos.

A szervezés fontosságára nem szükséges rámutatnom. Különösen nem ma, amikor szinte reá kell döbbernünk, mi mindent lehet szervezéssel elérni.

Hiába elsőrendű, kitűnően képzett mérnök valaki, ha kikerül egy gondnokságba és nem tud szervezni.

A szervezés tudomány. A hivatalvezetőnek nem szabad elmerülni a részletekben. Neki irányítani kell. Ha minden kis dologt maga intéz és mindenbe beleszól, elmerül az aprólékosságban és a nagy dolgok kicsúsznak a kezéből. Nem elég, ha a vezető éjt-napot átdolgozik, de rosszul szervezett személyzete nem ér el eredményt. Viszont jól megszervezett személyzettel sok mindenre ráérünk, amit

szervezés nélkül — bármennyire szükséges is — kénytelenek vagyunk elhanyagolni. A vezető dolga a kezdeményezés. Neki kell adni az eszméket, és a jól betanított személyzetnek kell a vezető irányításával ezeket feldolgozni, a részletmunkát végezni.

Szervezni nem tudunk, halljuk úton-útfélen. Ezt bölcsen mindannyian megállapítjuk, de semmit sem teszünk ellene. Ha valamit nem tudunk, azt igyekszünk megtanulni, de úgylátszik a szervezést nem is akarjuk megtanulni.

Mondják, a magyar annyira egyéni, hogy nem is lehet megszervezni. Ez tévedés. Minden népet és fajt meg lehet szervezni, csak akarni kell.

A szervezésnek már az egyetemen kellene kezdődnie. Itt kellene kiválogatni a hallgatók közül, hogy kinek mihez van kedve. A mi pályánk rendkívül változatos, sokoldalú. Már az egyetemen kellene eldönteni a leendő mérnöknek, hogy milyen irányban óhajtja magát tökéletesíteni. Mint pl. rendezésben, növénytanban, építésben, talajtanban, vadászatban, stb. Már Sopronban kellene magát a kiválasztott irányban jobban kiképeznie. Ismerje meg az erre vonatkozó irodalmat, érdeklődjék mindenről, azoktól, akik azon a téren eredményeket mutatnak fel stb.

Azt hiszem, minden erdőigazgató vagy jószágigazgató örülne, ha kezdő mérnöke bemutatkozáskor bejelentené, hogy valamelyik irányban már tovább képezte magát, és szeretne abban mindinkább tökéletesebbé válni.

Ma már nem lehetünk mindentudó erdészek. Mint minden tudomány, az erdészet is olyan óriásit fejlődött, hogy képtelenség minden ágát jól ismerni. Aki mindenhez ért, az semmit sem tud tökéletesen. A nagyképűség nem pótolja a szaktudást.

A kiválasztott irányban életünk végéig olvassunk, igyekezzünk megszerezni az időközben megjelent szakkönyveket és lehetőleg keressünk fel minden elérhető helyet, ahol különleges munkakörünkbe vágó kísérletek folytak vagy folynak, végül keressük az összeköttetést az ugyanabban az irányban működő szakemberekkel.

Tudom, újszerű és talán szokatlan is ezekről írni, de talán hasznára lesz fiatal hivatalvezető társaimnak, akik alig hogy megszáradt az oklevelük, a mai erdőmérnök-hiány folytán gyorsan gondnokságot kapnak.

Nekik írom le, hogy próbáltam én megszervezni kettős erdőhivatalomat. Tudom, sokan értek el nálam gyorsabban jobb eredményt és szervezni is jobban tudnak, de ők, sajnos hallgatnak. Viszont nagy segítség a kezdő hivatalvezetőnek, amikor magára hagyottan kikerül és van valami vezérfonál amibe kapaszkodhat.

Tehát van egy fiatal mérnök és egy tönkrement erdőhivatal. A megszállók kultúr munkája után t. i. legtöbbször mindent újra kell kezdeni. (Részletekre, mint pénztárkönyv, anyagszámadás, leltár

vezetés stb. nem térek ki, hanem csak a tulajdonképpeni szervező munkát írom le.)

Három részre osztom tanulmányomat: az erdőhivatal, az altisztikar és a munkásság megszervezése.

Ma a tervgazdálkodások korát éljük, mert rájöttünk, hogy tervszerűen dolgozva sokkal jobb eredményeket érhetünk el. Nagyon ajánlom fiatal erdőhivatalvezető társaimnak, hogy ők is tervszerűen dolgozzanak. Így haladva biztosabb a siker, jobban látjuk az eredményt és szembetűnőbbek a hiányok.

Könnyebb érthetőség kedvéért leírom azt a tervet, amit itt Szinevéren készítettem. Előre bocsátom, hogy ez az itteni teljesen tönkrement, lejárt (és egyébként sem megbízható) üzemtervű, nagy kiterjedésű (36.000 k. hold) kettős hivatalról készült. Az első év (1939) októberében jöttem ide, és 1940-ben félévig más hivatalban helyettesítettem, míg Szinevéren ezidő alatt négy hivatalvezető váltotta egymást. Így az első két év munkája kilenc hónapra zsugorodott össze. Mindezekon felül a személyzet egyharmada katonai szolgálatot teljesített. Ahol jobbak a körülmények, ott a tervem első két évét össze lehet év munkatervébe vonni.

A szinevéri négyéves terv.

1939. (okt., nov., dec.) Az átvétel éve.

Az erdőhivatal megismerése. Csetetekertek és csetetekészletek felvétele. A be nem ültetett és a pótlást igénylő területek felvétele. Fiatal és középkorú állományok leírása. Áterdőlések, bányafa-előhasználat kijelölése. Az épületek, műtárgyak, folyószakaszok jelenlegi állapotának a felvétele. A vadállomány megfigyelése.

1940. (jan., febr., okt., nov., dec.) Az előkészítés éve.

Új csetetekertek kijelölése és előkészítése. A meglévő kertek rendbehozása, és a meglévő terület szembeállítása a szükséges területtel. Nagyobb arányú ültetés és pótlás előkészítése. A cseh vágásokban maradt hagyásfák kitakarítása. Az idősebb, vágható korú állományok felvétele és nagyobb előhasználat előkészítése. A meglévő lakások lakhatóvá tétele. A cserkészút-hálózat felvétele és kijavításának a tervezése. Az erdőhivatal, lakások, pajták, raktárak stb. javítása. A lakosság, munkásság megismerése. A teljesen új személyzet munkakörének megállapítása. A fűrésztelep és a házi gúzstermelés üzembeállítása. A vadállomány felvétele.

1941. A munka éve. Új csetetekertek létesítése fokozott mértékben a megállapított szükséglet szerint. Nagyobb arányú (az eddigiek háromszorosát felölelő) ültetések, pótlások és felszabadítások. Az előkészített előhasználat nagyarányú elvégzése. Az épületek és műtárgyak javításának befejezése. Új altiszti lakok és műtárgyak építésének a megkezdése. A cserkészút-hálózat egy részé-

nek a rendbehozása és kibővítése. A folyószabályozás teljes átjavítása. A vadállomány végleges megállapítása. (Pontosabb adatok összeírása: nyomméretek, böggő, dürgő helyek, stb.) A halállomány fajtáinak a felvétele. Halköltőház építésének a megkezdése.

1942. A munka befejezése. Új csemetekertek létesítésének a második része. Nagyarányú ültetés (különösen a régi vágásokban), pótlás és felszabadítás. Magpergetőház építése. Próba-magszedés. Régi ültetések kitisztítása a hagyásfáktól. A főhasználat végleges üzembeállítása. Rétek javítása. A havasi gazdálkodás előkészítő munkái. A tutajozás újjászervezése. A gátak kijavításának kezdő munkálatai. Gúzspajták építése. A fűrésztelep és a házi gúzstermelés végleges üzembeállítása. Az új altiszti lakok építésének a befejezése. Az új házak melléképületeinek a felépítése. Új vontató állatoknak való istállók építése. A tisztiszállók megszervezése. Új műtárgyak létesítése. Nagyarányú hidépítés. Állandó munkáskalibák létesítése. A nagyarányú útjavítás (fő- és mellékutak előkészítő munkálatai. Vontatóutak építése (a mellékvölgyekben a használatok szerint). A személyzet továbbképzése. (Értekezletek, előadások, tanulmányutak, külső bemutatók, könyvek hozatása). A munkásság megszervezése. (Kartotékozás, előadások, arcképes igazolványok kiadása, munkamenet-leírások kiosztása, büntetés-táblázatok ismeretése, népünnepély tartása, „fekete könyv“ felfektetése.) Altisztiszállók létesítése. A vadállomány végleges megállapítása. A vadászati berendezések felvétele és kiegészítése. A halgazdaság alapjainak a megszervezése, halastavak, teelő tavak létesítése. Próba-ikrafejés. A különböző halfajták tartózkodási helyeinek a megállapítása.

Az előbbi terv csak minta, és az vidékenkint a különböző viszonyok szerint módosítható.

Ezzel kapcsolatban rámutatok arra, hogyan is kell értelmezni a tervben szereplő rövid utasításokat.

Erdőművelési munkák. Első lépés a csemetekészlet felvétele (kor és fafajok szerint) és csemetekert-területek (összes és hasznos) csemeteszükséglet kiszámítása (a félfordulószerű vágásterületből, tisztásokból, alátelepítendő területekből, fiatalosok pótlást igénylő területeiből és az évi vágásterületből). A kettő különbsége adja a létesítendő csemetekerti területet. A csemetekerteket táblázatba kell foglalni. Ennek egyik melléklete a csemetekertek alaprajza, hogy világosan lássuk az utak és a hasznos területek összességét, a második melléklet a terület talajának a rövid leírása (pl. agyagos, savanyú) és a meglévő, ill. szükséges komposzt és trágya mennyiségének a kimutatása. Külön kell felvenni az állandó és külön a vándor kerteket.

Ezután elkészítjük az erdőművelési térképet. Berajzolunk minden húszéven aluli fiatalost fafaj, kor és sűrűség szerint, bejegyezzük a meglévő és a tervezett csemetekerteket, (a hasznos és

összes területi adatokkal, a meglévő és a szükséges komposzt- és trágyamennyiség jelzésével), feltüntetjük a vágásterületeket, a felzabadtást és pótlást igénylő állományokat, a még takarítást igénylő vágásokat stb.

Az erdőművelési térképen kívül szükséges az erdőhasználati térkép is. Erre felhordjuk sűrűség és fafajok szerint a középkorú (áterdőlést kívánó) és az öreg (vágáskorú) állományokat. Különösen fontos itt a sűrűség jó megállapítása. A régi (kort feltüntető) állomány-térképek adatai többnyire nem helytállóak, azért van ilyenre szükség. Berajzoljuk az istállókat, állandó munkáskalibákat, gúzpajtákat és a fő-, mellék-, bekötő- és vontató-utakat, ugyancsak jelezzük az ezután tervezetteket is. Ahol többévre használható csúsztatót építünk, ott ez is bekerül a térképünkre. A vágásvezetés során — különösen ha régi hibákat kell jóvátenni — lehetőleg összpontosítsuk vágásainkat, hogy egy-egy utat jól kihasználhassunk. Vagy pl. a vontatóistállók tervezésekor vegyük figyelembe, hogy azok nyáron gúzsraktárnak is alkalmasak (zsaluzott szelelő nyílások!).

Ha összpontosítjuk vágásainkat, több vágás könnyebben elbírná egy-egy út, istálló vagy pajta építését. Az útépitést a magashegységi szűk völgyekben mindég folyószabályozás előzze meg. Az így előkészített vágások munkálatai alkalmával kivisszük a térképet és gyakorlati bemutatót tarthatunk személyzetünkkel. Pl. nagyobb bányafahasználat előtt gyéritési iskolát tartottunk, ahol mindenki résztvett és az is megtanulta a bányafavágások megjelölését, akinek a kerületében nem volt bányafa-vágás.

Építkezések nyilvántartása. Az építkezéseket tárgykörök szerint lehet csoportosítani. Pl. épületek, gátak, hidak, utak, stb. Évente kétszer (tavasszal a munka megindulásakor és ősszel a költségvetések összeállításakor) végig kell járni az épületeket, gátakat, hidakat, folyó- és útszakaszokat stb. és feljegyezni a szükséges javításokat és a tervezett új létesítmények helyeit. Az épületek, de különösen az altiszti lakok karbantartásával kapcsolatban és építésekor gondoljunk mindég arra, hogy a lehetőséghez képest mindent adjunk meg személyzetünknek. Különösen az elhagyott, kultúrától távol fekvő, vidékeken szinte egyetlen dolog a lakás, amivel kárpótolhatjuk őket. Elsősorban ezeket kell olyan állapotba hozni, hogy embereink megelégedettek legyenek.

Termelési és erdőművelési térképünk nyomán fejlesszük ki úthálózatunkat. A cserkészutakat úgy vezessük, hogy ezek nyomvonalai legyenek a vontató-utaknak. A vontató-utak pedig a későbbi állandó úthálózatunk alapjai. Ugyancsak a két említett térkép és az építkezések helye mutatják meg hídépítési, folyószabályozási (ha tutajozunk, ez az irányadó) terveinket. Külön kimutatás szükséges távbeszélő hálózatunkról (állomások, egyes, kettős vezetékek

feltüntetésével, megjegyezve, hogy mikor épültek, mikor javították őket és mikor kell előreláthatólag kicserélni vagy javítani őket.

Gátainkat évente legalább kétszer kell gondosan átnézni, mert ezek csaknem állandó javítást igényelnek. A javítások sorrendjét a szállítási rend határozza meg.

Vadászati és halászati térkép. Ezen fel kell tüntetni a vadászati berendezéseket: cserkészút-hálózatot, vadászházakat, vadászkalibákat, szőkeket, etetőket, medve- és magasléseket (az odajáró medvék nyom-méreteivel és esetleges leírásával), a dürgő- és bögőhelyeket (évszámonként jelezve, hogy melyik évben hány bika bögött és kakas dürgött ott, a bikák leírásával), a patakok és tavak köré be kell jegyezni az ott előforduló halfajtákat (az egyes halak neveinek kezdőbetűjét előfordulásuk sűrűsége szerint ritkán vagy sűrűn írni, hogy állományra is következtethessünk) és végül a halászati berendezéseket (költőházat, tavakat, stb.).

Az iroda átszervezése. Rá kell szoktatni a munkásokat, hogy pontosan tartsák be a kiírt fogadó-, beteglátogató-, panasz-, elárúsító-, fizető- stb. napokat. Az irattár szokott rendszer szerinti vezetésén kívül jó az egyes ügyiratokat tárgykörök szerint csoportosítani, a folyószámmal ellátott irattárba az egyes tárgykörökben lévő ügyirat helyén papírszeletet tartani és ráírni, hogy az ügyirat melyik tárgykörben található. A tárgykörök felosztása nálunk Szinevéren a következő: fontos rendeletek tára, erdőművelés, erdőhasználat, élelmezés, személyzet, napibéresek, munkások, népjóléti, tutajozás, fűrés, vadászat, halászat, anyagszámadás, építkezés, mérés, havasok, rétek, bérletek, legeltetés, autó, lovak és kerületek, végül értekezletek, munkásgyűlések, versenyek, ünnepélyek.

A tárgykörön belül további részletezés is lehet pl. az erdőművelésben: csemetekertek, ültetések, felszabadítások stb.

Ha több irodai erőnk van, akkor a hatáskört jó élesen elválasztani. Így pl. nálunk mindenkinek megvan a maga dolga, úgy, hogy nem kell kimondott hivatalos órákat tartani. Mindenki annyit dolgozik, ameddig munkájával el nem készül. Sajnos, ez a mostani rendkívüli viszonyok közt napi tíz-tizenkét órát jelent. Viszont, ha így megvannak az egyes hatáskörök, nem kell senkit sem nógatni, mindenki tudja, mit kell elvégeznie.

Az altisztikar megszervezése. Az egyik legfontosabb kérdés. Itt nemcsak szervezésre, de nagyfokú emberismeretre és az emberrel való bánásmódra is szükség van. Legfőbb törekvésünk legyen az altisztikar színvonalának az emelése. Minél magasabb színvonalon és minél nagyobb megbecsülésben áll altisztikarunk, annál nagyobb tekintélyt és súlyt képvisel. Nekünk a tisztikarnak nagy érdekünk ezt a színvonalat minél magasabbra emelni.

Az altisztekben munkatársakat lássunk, akikkel szemben szükséges a szigorúság, de szükséges az is, hogy mindenben meg-

bizznak bennünk és minden parancsunkat gondolkodás nélkül, örömmel és lelkesedéssel teljesíték. Ennek előfeltétele a szeretet. Az altisztikarnak szeretnie kell főnökét és minden körülmények között bíznia kell benne.

Ne fukarkodjunk a dicsérettel. Dicsérjük a legkisebb fejlődést is, mert ezzel altisztjeink becsvágyukat növeljük. Dicsérettel sokkal többet lehet elérni, mint korholással. Természetesen óvakodjunk a végletektől és az olcsó dicsérettől is. Itt két példát mutatok be. Az egyik kákán is csomót kereső, állandóan dohogó főnök, aki ha jót lát, sem dicsér, inkább hallgat. Eredmény: senki sem dolgozik kedvvel, lelkesedéssel, hisz valamiért úgy is összeszűdják, vagy a legjobb esetben nem szólnak. Másik a legkisebb fejlődést is észreveszi, dicsér, buzdít, lelkesít. Eredmény: mindenki igyekszik, mindent belevisznek a munkába, a kis dicséretetek újabb és újabb eredményekre sarkalnak, mindenki a minél tökéletesebb teljesítményre törekszik.

A dicséreten kívül fontos az érdeklődés felkeltése. Meg kell szerettetni az erdőt. Ezt elő kell segíteni előadásokkal, értekezletekkel, könyvekkel, tanulmányutakkal stb. Az altisztek így mindjobban belemélyednek hivatásukba, mindinkább igyekeznek és tanulnak.

Ugyancsak fontos a bizalom kérdése is. Alárendeltjeinknek érezniök kell, hogy megbízunk bennök. Kisebb megbízásokkal ki lehet próbálni minden emberünket, és lassan rászoktatjuk őket a felelősségvállalásra és önállóságra. Nagy előny, ha tudjuk kire, mit bízhatunk. Kis megbízásokkal növeljük önértüket, önbizalmukat és lelkiismeretes munkára sarkaljuk őket.

Gyakran hallani: ez és ez az ember nem ér semmit. Ma ilyen ember nincs. Annyira kevesen vagyunk, hogy mindenkire szükség van. Nem válogathatunk. Azokkal kell dolgoznunk, akiket kapunk. Nekünk kell átalakítani őket, hogy értékes munkaerőkké váljanak. Ha megismertük hibáikat, lehetőleg olyan beosztást kell adni nekik, hogy ne legyen alkalmuk hibáik elkövetésére. Általában sokkal hamarabb szoktuk embertársainkat elítélni, mint megítélni. Bátorítani kell őket és hibáikat úgy kell feltüntetni, hogy azok könnyen helyrehozhatók. El kell velük hitetni, hogy önneveléssel hibáikról leszokhatnak. Ha jóakaratot találunk, ezzel a módszerrel értékes embereket kaphatunk.

Fontos, hogy különösen a kultúrától, emberektől távol élő személyzetnek mindég legyen foglalkozása, mert ha ez nincs, a szegényebbek könnyen elsiklanak és többnyire eliszákosodnak.

Altisztikarunk megjelenése, jelentkezése, köszönése katonás és fegyelmezett legyen. Nagyon jó egyöntetű köszönést bevezetni. Általában az egyöntetűség mindég előnyös. Mindig jó, ha van valami, ami megkülönbözteti embereinket a többi hivatalaitól. Egy-

forma kalap, ruha, fegyver stb. Emlékszem, milyen büszkén hordták embereim tanulmányútjainkon fajdkakas-tollas kalapjukat. A megkülönböztetésben, egyöntetűségben mindig van valami büszkeség, valami erő érzése, és ez nagyon fokozza a kedvet és a becsvágyat.

A hivatásuk iránti érdeklődés felkeltéséről már előbb írtam. Ezt nem elég csak felkelteni, de fokozni is kell. Ezt és a továbbképzést célozzák, az erdőőri értekezletek. Általában havonta lehet ilyen értekezletet tartani. Itt az első szám a folyó munkálatok letárgyalása, jelentések, parancsok, indítványok. Második egy szakelőadás. Pl. a tutajozásról, a minősítésről és méretezésről, nyomolvasásról, a nemes halakról stb. A harmadik szám általános ismeretterjesztő vagy országépítő előadás. Az előbbire példa: Elsősegély, a telefon technikája, javítása, stb. Országépítő előadás pl. szóránymagyarokról, nemzetiségeinkről, szaporodási statisztikáinkról stb.

Az értekezleteken kívül igen hasznosak a tanulmányutak. Ezeket lehetőleg holtidényben tartsuk, nehogy a szolgálatot zavarják. A tanulmányutak az időnk szerint lehetnek egy-két naposak, a közeli hivatalok kerületébe, vagy ha több időnk van, három-négy naposak a távolabbi üzemekbe. Lehetőleg minden emberünk ott legyen ezeken. Sítúrák, céllövő és más sportversenyek, vadászati és halászati kirándulások a felüdülésen kívül a tanulást is szolgálják. Ezeken még inkább összekovácsolódik és még jobban összebátákozik személyzetünk. Ilyenkor ápolhatjuk legjobban a bajtársi érzést. Ilyenkor tanulnak meg szinte játszva színi, célbalőni, horgászni stb. ez mind nagyon fontos a szolgálat szempontjából is. Nem kell hozzá sok beszerzés, néhány darab 6 mm-es töltény, pár horog, silécek stb. Könnyen készíthetünk löteret. Különösen ajánlom, mint jó mulatságot és jó célzási gyakorlatot a mozgócél-táblás lövészetet. Fák és bokrok között, lejtősen kihúzzunk egy drótot, erre kerekeken ráerősítjük a céltáblát, pl. disznóalakat és az a mozgó disznó alakjának illúzióját keltve hol eltűnik, hol kibukkan a bokrok és fák között. Legjobb galamblövéink és céllövőink is örömmel szórakoztak löterünkön. Egy agyaggalambdobógép sem kerül sok pénzbe. Mivel ma nehéz agyaggalambot beszerezni, ugyanolyan súlyra kiszáritott fakorongot is dobálhatunk. A nyári értekezleteket többnyire céllövészet követte nálunk, ami nagyon kívánatos tette nyári összejöveleinket. A szórakozás céljából nem olyan nehéz egy tekepálya összehozása sem.

Az erdőőr felesége figyelmét fel kell hívunk a házak és a házak környékének a csinosítására. A tavaly pl. nagyon ügyesen és csinosan változtatták át virágos ágyasaikat konyhakerti ágyasokká, megtartva a virágos ágyasok alakját. Egész verseny támadt az ilyen csinosításból. Tele lesznek a háztájak virággal, bokrokkal, fácskákkal és minden csupa öröm, csupa derű.

A rendeleteket nagyon ajánlom írásban kiadni. Különösen azokat, amelyek terjedelmük miatt nem férnek el a szolgálati könyvekben, mint pl. az egyes munkamenetek leírása.

Ilyen leírások: pl. az erdőművelés köréből valók. Évszakonként kell leírni az erdőművelési munkákat. Kora tavasszal: a későn hajtó lúcek és jegenyék kijelölése, az őszi tobozgyűjtéshez. Vágástisztítások. Hóvermek készítése stb.

A munkamozzanatok leírásán kívül tapasztalati adatokat is kell adnunk. Pl. 1 m²-re mennyi komposzt szükséges, egy nap-számos naponta mennyit tud felásni, 1 kh-ra fafajonként mennyi csemete kell, stb.

Ugyanígy adjunk termelési utasítást is. Válasszuk külön az előhasználatokat, főhasználatok, tisztázó vágások leírását, a minősítést, méretezést és a különféle sorrend szerint felsorolt munkamozzanatokat: vágás, forgatás, csúsztató-építés, közelítés, csúsztatás, teregetés a vetetbe stb. Tapasztalati adatok: pl. vontatáskor a gyalogosok és a fuvarosok aránya, egyes munkabérek a különböző munkák során stb.

Építkezési utasítás. Külön a házak, műtárgyak, utak építése. Tapasztalati adatok: pl. 1 fm cserkészút készítése nehéz talajon, 1 m³. kavics kitermelése és szállítása, 1 m² fafelület bevakolása stb., hol kell sarkantyú, rovottfal, fenékgát és folyószabályozásban stb.

Tutajozási adatok. Tutajozási terv összeállítása. Különböző tutajok indítása. Tutaj és vízsebesség a különböző szakaszokon. Gát-ütési rend. Gátütési szabályok, stb.

Vadászati utasítás. Nyomismeret. Kormeghatározás. Párzasi idők. stb.

Halászati utasítás. A nemes halak. Az ikrafejés módja és ideje, stb.

Zsindely-, pikkely-, dránica-termelés. Pl. 1 m³-ből mennyi lesz, mennyi a napi teljesítmény.

Rét- és havas-javítás. Hol kell meszezni, elláposodott rétek javítása, stb.

Bérjegyzékelés, anyagszámadási utasítás.

A bérjegyzék hibáit hónapról-hónapra jegyezzük fel, így megismerhetjük az állandó hibákat.

A fentieket az itteni viszonyok szerint állítottam össze, ezt ki-ki átalakíthatja a saját viszonyainak megfelelően.

Nemcsak az irodai altiszteknek kell külön-külön hatáskört adni, de a külső szolgálatot teljesítők közül is ki kell válogatni, kinek, mihez van kedve és érzéke (pl. tutajozáshoz, erdőműveléshez, vadászathoz, stb.) és ezek szerint kell tovább tanítani és jobban kiképezni az illetőket. Így pl. nálam többen tudnak erdőművelési tervet, építkezési költségvetéseket, vágatási tervet. stb. készíteni.

szóval komolyabb írásbeli munkát is végezni. Ezeket aztán meg lehet bízni az egész hivatal hasonló munkálatainak a felügyeletével.

A munkásság megszervezése. A munkások közül válogassuk ki a legértelmesebbeket és az előmunkásokat s velük kezdjük a szervezést. Ezeket kell először előkészíteni az újításokra.

Az előmunkás-gyűléseken kétféle tárgykör szerepeljen. Az első a munkával kapcsolatos előadás (kint gyakorlati bemutatóval), a második a felvilágosító előadás. Jó, ha az előbbinek nem gyűlés, hanem csak egyszerű megbeszélés színezete van, mert így közvetlenebbek az emberek. Pl. vontatás alkalmával összehívjuk a közeli vágások előmunkásait és a helyszínen rámutatunk a hibákra, és be is mutatjuk a helyes munkamódot.

A felvilágosító munkára alkalmasabbak a központi gyűlések. Pi. beszéljünk célszerű építkezésekről, a rét-karbantartásról, az eddig ismeretlen élelmiszerek felhasználásáról, a vontató-állatok istállójának a jelentőségéről stb. Hogy ez mennyire szükséges, arra két példát említek. Ezideig az volt a szokás, hogy a vágások mellett pár fából, galyból, lombból és kevés kéregből félszereket tákoltak össze munkásaink vontató állatainaknak. Szegény állat ott volt egy kis szurtos lyukban, pizsokban, kényelmesen el sem fért, és alig tudott lefeküdni. (A trágyát mindig bent hagyták, hogy melegebb legyen.) Mikor új vontató-istállókat építettünk (ezek építése is gazdaságos volt, mert nem kellett évente fizetni az összedülő félszerekért, az új istálló évtizedekre szól) örömmel mutattam ezeket be a munkásaimnak. Nagy hibát követtem el, nem készítettem elő őket. Eredmény a várt lelkesedés helyett hallgatás, morgás; végre a bátrabbak közül az egyik megszólalt: „Mérnök úr, ezek az új istállók nem jók, ebbe mi nem kötjük be állatainkat“. Kérdeztem, hogy miért. — Vállvönogatás volt a válasz. Magyaráztam az új istállók előnyeit: az állatok melegben, kényelemben vannak, külön a padláson tisztán tarthatják a szénát, abrakot, ez nem fog elszóródni, pocsékolódni, a trágyát könnyű a kidobó ajtón kilökní, ezt tavasszal fel is használhatják rétjeik javítására stb. stb. Hiába volt minden, csak erélyes parancsra mentek be. Ma ki sem lehetne őket verní!

Másik eset. Nemesített vetőmagot és a rákkal szemben nem fogékony burgonyát osztottak ki. Véletlenül nem tudtam róla. Csak akkor hallottam meg, mikor a büntetések jöttek, mert a kiosztott nemesített terményt megették és tovább vetették a saját rákos burgonyájukat.

Nagyon sok hasonló esetet sorolhatnék fel. Különösen nehéz volt a nem ismert élelmiszerekre, mint borsó, lencse, stb. rászoktatni őket; ma vígan eszik.

Mint tanulmányom elején jeleztem, az írottak az itteni és a visszatért területekre vonatkoztak, ahol a népet sokáig elhanya-

golták, nem törődtek vele. A felvilágosító munka szép eredménye pl., hogy két gyűjtésen a kb. ezer munkásom 700 P-t adott össze a katonák téliruhájára.

A munkásgyűléseken kívül tartunk sportversenyt, népünnepélyt is. Az utóbbin tréfás számokban szerepeljenek a kisebb munkásgyermekek és a munkások még nem dolgozó gyermekei is. Akit érdekel, hogy milyen legyen ez a népünnepély, amelyen a nép is jól mulasson, de a mai idők komolyságának is megfelelően, az olvassa az Erdészeti Lapok 1942. évi IX. havi számában a „Követendő példa“ c. közleményt. Ezeken az összejöveteleken kerül közelebb hozzánk a munkás családja is.

Itt is fontos a bizalom kérdése. Annak idején mindent megpróbáltam, hogy az annyit becsapott, megcsalt népet, amely a nadragos emberben csak sanyargatóját látta (a megszállás eredménye!), közelebb hozzám és bizalomra szoktassam. Sehogy sem értem el eredményt. Végül is a véletlen segített. Egyik megszorult munkás apró kölcsönt kért, egy másik pedig valami gyógyszert (a gyógyszer-tár télen szinte megközelíthetetlen messze van, nyáron 26 km-es út az egyik 1000 méteren felüli hegyen át.) Lassan apró kölcsönökkel és kisebb gyógyszer-osztással eredményt értem el. Igaz, ez a szórakozás belekerült vagy kétszáz pengőmbé, de az eredmény sokkal többet megért, és ma már ez a segítség is szervezett alapon működik. Ha már megvan a bizalom, később is nagyon vigyázunk a néppel való bánásmódra. Sohasem ígérjük olyat, amit nem tarthatunk meg, csak azért, hogy lerázzuk a kérő vagy zavargó munkást. Igéreteinket pedig minden körülmények között tartjuk meg.

Különösen jól szervezzük meg a munkás-népjóléti ügyeket. (Élelelmosztás, betegvizsgálás, beteglátogatás, stb.) A mai időkben ezek nagyon fontos dolgok, ne sajnáljuk rájuk az időt és a fáradságot.

A lehetőséghez képest igyekezzünk állandó munkásokat szerezni. A rendkívüli ügyességet kívánó, különleges munkálathoz, mint pl. tutajozás, gyérités stb. külön válogatott munkáscsoportokat szervezzünk. Ezeket megkülönböztetetten kezeljük és jobban is fizessük őket. Az ilyen különleges munkálatok esetén, mint pl. a bányafa-használat, nagyon nagy előny, ha jól begyakorolt munkáscsoportunk van. Nemcsak az eredmény jobb és gyorsabb, de az erdő sem romlik el. Különösen áll ez az előhasználati fatermés közelítésekor, csúsztatásakor, ahol inkább a megmaradó állomány az irányadó, mint a kitermelt anyag.

A munkabérek ma kötöttek, de a kereten belül is vannak lehetőségek. Nagyon jó, ha kiszámítjuk a megváltozott körülményeknek megfelelően, hogy a helyi viszonyok között mennyit kell keresni a munkásnak, ha egy, két, három stb. családtagja van.

Itt a helyszínen beszerezhető élelem és ruhaanyagok az irányadók és az ott be nem szerezhető legközelebbi beszerző helye.

A gyakori károsításokat (kéreghántás, galyazás stb.) írjuk össze táblázatba foglalva. A munkásgyűléseken ismertessük ezeket és az egyes munkák kiadásakor írassuk alá a kilátásba helyezett büntetéseket is. Munka közben is gyakran ismertessük ezeket, hogy lassan a munkások véérébe menjen.

Itt példának leírom a tutajozás büntetés-táblázatát.

Útmutatás a tutajozás zökkenésmentes menetéhez és az esetleges rendbontók megbírságolásához.

1. Aki nem jelenik meg a felhívásra a munkahe-
lyen, az ellen eljárás indul.
2. Aki nem a kijelölt fából köt tutajt, büntetése: . . . 2.— P
3. Aki nem köti jól be a tutaját 5.— P
4. Aki elengedi az egyensúlyozót 1.— P
5. Aki engedély nélkül hoz szükségtelen tutajszeget
vagy deszkát 2.— P
6. Aki felterhet rak engedély nélkül 1.— P
7. Parancsnélküli indítás kizárás.
8. Aki nem engedelmeskedik a parancsnak 1—20 P
9. Aki nem gondoskodik a tutaj elengedéséről, az
nem kap kifizetést.
10. Aki, a megengedettnél több fát köt be, az nem
kap kifizetést.
11. Aki az elzárási munkában nem segít társainak . . . 1—20 P
12. Aki elvágja a tutajkötelet 80.— P
13. Aki nem a kijelölt anyagból köt vagy terhel . . . 2.— P
14. Aki elveszíti vagy elveszi a tutajkötelet, megfizeti.
15. Aki a hátsó táblára kikötéshez nem fűr be csapot . . 2.— P
16. Ha a hosszú és nagy tutajon csak két kormányos
jelenik meg 5.— P
17. Ha gyenge tutajosok kötnek és visznek tutajt (és
jó tutajvezetőt nem visznek magukkal, vagy egyik
sem tud kifogástalanul vezetni), a büntetés 10.— P
18. Ha indulás előtt nem vizsgálják át tutajjukat . . . 2.— P
19. Aki nem megy ki indítási időre kizárás.
20. Aki késik, késése nagyságához mérten 1—10 P
21. Anyag rendetlen felhasználása és elvitele: az
anyag értékét fizeti.
22. Ha rossz a fékberendezés vagy nincs 2.— P
23. Aki ittasan jön a tutajozáshoz 1—20 P
24. Aki elzárást okoz saját hibájából: a vizsgálat
szerinti büntetést kap.
25. Aki meghamisítja a szállítólevelet: nem kap
fizetést.

26. Aki nem engedelmeskedik az indítónak vagy szakaszörnek, büntetése 1—10 P
27. Fizetés: minden szombaton; csak személyesen lehet átvenni a pénzt.
28. Csak az veheti fel, akinek a neve a szállítólevélen szerepel.
29. Aki véletlenül visz el tutajkötelet, köteles azt az indító rakpartra visszavinni.
30. Akinek a tutaja elszakad vagy elakad, köteles a legközelebbi szakaszörnek azonnal jelenteni.

Ehhez hasonlóan minden munkára ki lehet ilyen táblázatot dolgozni.

Az állandó és visszaeső bűnösöket szükség esetén kizárjuk a munkából, nyilvántartásukra vezetjük a „Fekete könyv“-et.

Végül nagyon kívánatos a munkások kartotékozása és arc képes igazolvánnyal való ellátása. A különleges munkásokat külön névjegyzéken is tárgyaljuk. A rendkívüli helyzetben nagyon előnyös, ha megjelöljük, hogy kire, milyen mértékben van szükségünk. Ez utóbbi különösen ma, a felmentések kérésekor nagyon jó.

Az írottak ügyes megszervezésével igen szép eredményeket érhetünk el. Itt említem meg, amit a napokban olvastam a szervezésről. Az 1914-es világháborúban egyik csapatunkat szökött katonákból és a szétvert kötelékek maradványaiból állították össze, és ezt a szedett-vetett társaságot egy vezérkari tiszt kiváló szervezéssel hadseregünk egyik legjobb harcegységévé alakította.

Egy nagyobb alakulat teljesítménye, jórészt a vezető szervező képességétől függ.

Az említetteken, az altisztikar továbbképzésén és megszervezésén kívül ne felejtkezzünk el magunkról sem. Különösen a kiválasztott irányban kell állandóan tanulni és kutatni, kísérletezni. Ahogy a tudomány fejlődik, úgy kell nekünk is vele lépést tartanunk. Kívánatos, ha eredményeinket, kísérleteinket leírjuk, közzétesszük. Ezzel nagy segítséget nyújtunk azoknak, akik ugyanilyen irányban dolgoznak, és akikről sokszor nem is tudunk. Pl. száznál több olyan vadászemberrel levelezek, akiket személyesen nem is ismerek, de azonos munkáink alapján kölcsönösen segítjük egymást, adataink és megfigyeléseink közlésével. Itt említem meg, hogy nagyon ajánlom kultúrintézményeink (Nemzeti Múzeum, Madártani Intézet, Erd. Kutató Intézet, stb.) támogatását is. Gyűjtünk nekik. Kis fáradsággal értékes munkát végezhetünk és így anyagiakban szegény, de nagy hírű hazai kultúrintézményeink munkáját jelentősen előbbrevihetjük. Kis beosztással ilyen önzetlen munkára is kell időt szentelnünk.

A szakmunkán kívül az országépítő munkánkra is szükség van. Ezért az altisztai és munkásgyűléseken mindég legyen egy, a

nemzeti önértéküket felkeltő előadás. Ezeket az előadásokat lehetőleg felváltva az altisztek tartásák, vagy — ha van ilyen — egy-egy ügyesebb munkásunk. Természetesen forrásmunkával mi lássuk el őket. Különösen a nemzetiségi vidéken fontos az ilyen irányú munkásság. Ez a kultúrától távol eső vidékek hivatalvezetőinek a kötelessége is. Ajánlatos, ha a hivatalvezető benne van a népművelési bizottságban, élnöke a levanteegyesületnek, az MKE helyi csoportjának és egyéb egyesületeknek, ahol a néppel érintkezik, közelebb jut a lelkületéhez és alkalma nyílik az országépítésre.

Feltétlenül szükséges, hogy a leírottakat kedvvel végezzük! Csak a szívesen végzett munkával érünk el gyors és jó eredményt, csak ekkor van lendület, lelkesedés a munkánkban.

Senkise keseregjen, ha a végekre, mostoha viszonyok közé kerül, mert ez a föld is magyar föld. Ha nem is aranykalászokat ringató, búzatermő fekete-föld, hanem az ellenségtől kizsarolt sovány, sziklás agyag, de az ezeréves haza egy darabja, amit nekünk kell termékennyé tenni. A kivágott erdőket újra ültetni, a tönkretett állományokat kijavítani, az elhanyagolt épületeket átalakítani és újakat emelni a mi kötelességünk.

Ebben a szellemben dolgozzatok ifjú erdészek! Nektek kell fiatalos lendületetekkel felrázni a munkásság közönyét, a csikorgó lassú ütemet meggyorsítani, átállítani. A bennetek lobogó munkakedvet, ifjú lelkesedést átadni altisztjeiteknek és munkásaitoknak, mert ez a kötelességetek!

Die Frage der Organisierung. Von A. Szederjei.

Die Vielseitigkeit des Forstingenieurberufs erfordert ständige Weiterbildung und eine gewisse Spezialisierung der Kenntnisse, die schon auf der Hochschule beginnen sollte. Organisierung ist aber eine Kunst, die nur in der Praxis erlernt werden kann.

Wie der Betrieb eines Forstamtes zu regeln ist, wird mit den Angaben der eigenen Verwaltung des Verf. geschildert. Der Ausführung müssen wohldurchdachte Planung und gründliche Vorbereitung vorangehen, die Lösung sämtlicher Aufgaben erfordert also etwa 3 Jahre. Es ist sehr zweckmässig die forstwirtschaftlichen Arbeiten gruppenweise gesondert und in der Reihenfolge ihrer Dringlichkeit durchzuführen (z. B.: im ersten Jahr die Herstellung, im zweiten Neuanlage von Saatkämpen, Bauten usw.). Besonderes Gewicht ist auf die richtige Organisierung des Unterbeamtenpersonals und der Arbeiter zu legen; dies ist nicht nur eine fachliche, sondern auch patriotische Erziehungsaufgabe des Amtsleiters.

The Question of Organization. By A. Szederjei.

The author describes — on the basis of his own experiences — how is the suitable planning, preparing and solution of the works in a forest-range to be carried out, and how are the forest-guards and labourers to be educated.

Sur l'organisation. Par A. Szederjei.

L'Auteur décrit suivant sa propre expérience, comment on peut, de la façon la plus pratique, projeter, préparer et exécuter l'organisation des travaux d'un bureau forestier, ensuite diriger l'éducation des employés subalternes et des ouvriers.